

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De his quæ faciunt ad detestationem huius vitij Pars I. quæ habet tria capitula.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46161](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46161)

TRACTATVS III.

De luxuria.

De his que faciunt ad detestationem huius vitij PARS I. qua habet
tria capitula.

De ordine dicendorum in isto tractatu. Et de sex miseriis annexis
peccato Luxurie. CAP. I.

HERODES autem Tetrarcha, &c. Quia peccatum Lu-
xurie occasio fuit incarcerationis & decollationis
Ioannis: Ideo hic dicemus de peccato isto & satis co-
gruo ordine post vitium gula, quia nascitur ex illo.
Dicemus autem hoc ordine. ¶ Primo, licemus de his que faciunt
ad detestationem huius vitij. ¶ Secundo, de speciebus eius. ¶ Tertio, de
his que prestant occasionem huic peccato. ¶ Quarto, de remediis
contra vitium istud. ¶ Quinto, quare Deus prohibuit simplicem forni-
cationem. Minus enim misericorditer videtur Deus egisse cum gene-
re humano in hac prohibitione, cum propter hanc prohibitionem fe-
re totus mundus pereat. ¶ Sexto, tangemus aliquid de impotentia
continendi quam multi allegant. ¶ Primo, autem faciunt ad detestationem
huius vitij ista sex que circa hoc peccatum inveniuntur, scilicet anxie-
tas, poenitentia, erubescencia, furtor, fceditas, infamia. ¶ De anxie-
tate & poenitentia, dicit Hier. Appetitus fornicationis anxie-
tas est, fatigata poenitentia. Nec solum precedit illud peccatum anxie-
tas appetitus, imo & multae aliae molestiae quas dominus spinas
vocat. Osee 2. Dicens: Sepiam vias tuas spinis. Spinae illae sunt vi-
giliae, timores, expensae, & sollicitudines hoc peccatum precedentes.
¶ O quanta procedunt vigiliae tam modicum festum. Sequitur: Interdum
extenduntur vigiliae per annum, & sequitur momentanea delectationis
festum. Tanta est inania luxuriosorum, ut super spinas currant ad mor-
tem suam, & expensis multis parant sibi viam in infernum. ¶ Ad poenitentiam
pertinet quod legitur Pro 5. de muliere fallace, per quam voluptas in-
telligitur. Nouissima autem illius amara quasi ablynthium. Et quodam
que sibi abscidit linguam, ut vehementia doloris temperaret vehemē-
tia recitationis, dixit: Absit ut tamen emam, unde postea poeniteam. Insi-
piens mercator est, qui forum fecit, unde, certum est quod poenitebit.
Exemplum: Quaedam virgo aestimans quod delectatio huius peccati quip-
pam magnum esset, desiderio illius virginitatem suam auferri
permisit. Deinde videns quod pro tam vili re tantum thesaurum
amiserat, a deo poenituit, quod voluit se interficere. ¶ Erubescencia
vero, quae est in hoc peccato, ostendit absconditio. Unde Iob 24.
Oculus adulteri observat caliginem. Erubescencia autem osten-

dit indecentiam huius peccati. Erubescencia enim fuga est rei indecentis. Magna ergo erubescencia, quæ in peccato isto, ostendit magnam eius indecentiam. ¶ Fœtor etiam est in hoc peccato qui à viris spiritualibus aliquando sentitur. Vnde quidam scholaris præsentiam scorti in domo sua fœtore eius cognoscebat. Et quidam Archidiaconus sentiebat, quum seruus eius fornicatus fuerat. Et de fœditate dicit Senec. In voluptate nihil est magnificum, nihil quod naturam Deo proximam deceat, membrum vilius ac turpius ministerio veniens, exitu fœda. Ista fœditas est inquinatio corporis. Vnde super illud ad Corinth. 6. Omne peccatum quodcumque fecerit homo, extra corpus est; qui autem fornicatur, in corpus suum peccat, dicit Gloss. Cætera peccata tantum animam maculant, fornicatio verò non tantum animam, sed etiam corpus contaminat. Ibi enim nõ solum est immandicia spiritualis, sed etiam corporalis. ¶ Est etiam infamia in peccato isto. Vnde macula gloriæ vocatur. Ecclesi. 47. Inclinaisti femora tua mulieribus. Et post: Maculam dedisti in gloria tua. Hieronym. etiam dicit hoc peccato pollui que in homine honesta sunt. Palma, inquit, vitiorum est, honesta pollueret: tunc vitia bene de aliquo triumphauerunt, quum per peccatum Luxuriæ honesta in eo polluerunt. Ad idem pertinet quod legitur Prouerb. 6. de adultero: Turpitudinem & ignominiam congregat sibi, & opprobrium illius non delebitur. Non enim habebit opprobrium solum in præsentis, imò etiam in futuro. Vnde de ipso Ecclesi. 22. In plateis ciuitatis vindicabitur, quasi pullus equinus fugabitur: & ubi nõ sperauit apprehēdetur, & erit dedecus omnibus, quia nõ intellexit timorē domini. Luxuriosus quodammodo iam habet gehennam suam. Habet enim ad modum gehennæ ignem, fœtorem, & vermem. Ignem concupiscentiæ. Vnde Osee 7. Omnes adulterantes quasi clibanus succensus à coquente. Et fœtorem, de quo iam diximus, & etiam fœtorem infamiæ, & vermem remordentis conscientiæ.

Quod quinque faciunt ad derestationem Luxuriæ. Et primò quòd luxuria angelis valde fœtet. CAP. II.

AD derestationem huius vitij faciunt etiã ista quinque scilicet quod vitium istud angelis valde fœtet vel displicet, demonibus valde placet, Deo est valde contumeliosum, proximo valde iniuriosum, subiecto suo valde nociuum. ¶ Primò potest ostēdi tripliciter. Primò, per hoc quod in Vitis patrũ legitur de angelo quodam, quod obturauit nares ad aspectum cuiusdam luxuriosi. ¶ Secundo, per hoc quod scriptum est: Angelis suis mandauit de te,

de te, vt custodiant te in omnibus viis tuis. Si filia regis Francia tradita esset alicui vt custodiret eā, nō parum displiceret ei si in eius custodia fornicaretur. Quantū ergo angelis displicere potest si filia regis cœlestis, quibus ipsi ad custodiam deputati sunt fornicantur? Ideo dicit Bern. In quouis diuersorio, in quouis angulo, reuerentiam habe angelo tuo, nec audeas illo præsente quod me vidente non auderes. Ad idem potest referri quod dicit Apostolus 1. ad Corint. 11. scilicet quod mulier debet habere caput velatum propter angelos. Tertio, potest ostendi per hoc, quod in isto peccato quædam cōtumelia fit spiritali naturæ, quā anima magis eligit iumentinæ naturæ assimilari, quā in spiritualitate se seruare, & carnē sibi assimilare, à brutali delectatione eā cohibendo. Hoc autē nō fit absq; cōtumelia angelicæ naturæ, quæ est spiritalis natura vt anima; sicut nō fit absq; dedecore aliorū clericorū, quando aliquis clericus apostatat, & fit laicus. malens similis esse rusticis quā clericis. Ad istam tertiam rationem pertinet quod dicit gl. 1. ad Corint. 6. super illud, Qui fornicatur, in corpus suum peccat. In hoc peccato est anima sub corpore. Itē dicit gl. In fornicationis opere sic totus homo absorbetur à carne, vt iam dici non possit ipse animus suus esse, sed simul totus homo possit dici caro

¶ Quod peccatum Luxurie multum placeat dæmonibus.

Quo d autem multum placeat dæmonibus, primò ostendi potest per hoc quod legitur Iob 40. Behemoth in locis humetibus dormire. Loca humentia sunt Luxuriosi. Secūdo, per hoc quod dicit gl. super Lucā, quod quum dæmones de omni peccato gaudeāt, præcipuè tamē gaudēt de fornicatione & idololatria. Et tangitur ibi causa quare de fornicatione ita gaudeāt: quia ibi corpus & anima maculantur. Tertio, per hoc quod diabolus poterit se iustificare comparatione fornicatorum coram Deo, quū in eo nō inuenietur peccatum quod ipsi habebūt. Quarto, per hoc, quod diabolus procurat vt in dormiendo habeat homo delectationem huius peccati. Quinto, per hoc quod illis qui non habent materiā perpetrandi hoc peccatū, ipse quādoq; ministrat materiā: vt patet in dæmonibus incubis. Sexto, per hoc quod in hoc peccato binos & binos lucratur diabolus homines, & vili foro etiā habet eos. Ad quod pertinet quod legitur Pro. 6. Pretiū scorti vix est vnus panis: mulier autem viri pretiosam animā rapit. Pretiū scorti dicitur esse vix vnus panis: quia vnus panis diutius sedat ardorem appetitus, quā delectatio illius peccati. Fatua autem mulier illo pretio dat animam suam diabolo, & corpus

locatori, pro quo non daret alicui forculares suos &c.

¶ Quod peccatum Luxurie sit contumeliosum Deo.

EST etiam istud peccatū valde cōtumeliosum Deo. Quod primò potest ostēdi per hoc q̄ honorabiles persone huius seculi tantū dedecus reputant sibi quum filia eorū fornicantur: quā tā ergo cōtumeliā faciūt filia celestis regis patri suo quū fornicantur: Secundò, per hoc q̄ tantū dedecus est sp̄s nobilibus, quum sponsa eorum adulteratur. Ad hoc pertinet quod legitur Prou. 6. Zelus & feror viri non parceret in die vindictæ, nec acquiescet cuiusquā precibus, nec suscipiet pro redēptione dona plurima. & exponit hoc glo. de cœlesti sp̄s. Tertio, per hoc q̄ quū vilissima pars quæ in ipso fornicatore est, imperet ei q̄ dñs prohibet, ipse potius illi vili parti, quàm Deo obedit, potius eligens sibi eandē dominari quàm Deū. Quarto, per hoc q̄ tēplum Dei violat & polluit. Ad quod pertinet q̄ legitur 1. ad Corint. 3. Nescitis quia tēplum Dei estis vos, & spiritus Dei habitat in vobis? Si quis autē tēplum Dei violauerit, disperdet illum Deus. & p̄st: Tēplū Dei sanctū est, q̄ estis vos. & p̄st 6 Nescitis quoniā corpora vestra sunt tēplū Spiritus sancti qui in vobis est, quem habetis à Deo, & nō estis vestri? vnde & sequitur: Empti estis pretio magno: glorificate & portate Deū in corpore vestro. Glorificandus est Deus in corpore tanquā in tēplo. Cōtra luxuriosos potest dici ps. iste: Deus, venerunt Gētes in hereditatē tuā, polluerūt tēplū sanctū tuū, posuerunt Hierusalē in pomoriū custodiā. Et super illud, Portate Deū in corpore vestro dicit gl. Si nō parcis tibi propter te, vel parce tibi, p̄pter Deū, qui sibi fecit tēdomū pro se. Quintò potest ostēdi quā cōtumeliosum sit peccatum istud Deo, ex hoc q̄ luxuriosus illud dulcius reputat quod Deo est cōtumeliosius. Magis enim amat interdū cōiugatā turpē quā solutā pulchrā, vnde nō videtur quærere in peccato suo voluptatem suam, sed Dei cōtumeliā. Vnde Hiero. Luxuriosa mens inhonestā ardētius prosequitur, & q̄ nō licet, dulcius suspicatur. Sextò, patet per hoc quod hoc peccatū cōtumeliā Dei publicā negotiatione facit, & q̄ purē est peccatū publicū officii efficit, q̄ speciale est huic peccato & peccato vsuræ: & idē Ecclēsia persequitur ista peccata præ cæteris. Septimò per hoc q̄ istud vitii præponit delectationē vilium & turpiū membrorum deliciis quæ in Deo sunt, quæ contumelia valde magna est.

¶ Quod peccatum Luxurie sit iniuriosum proximo.

HOC etiā peccatum est valde iniuriosum proximo, quod tripliciter potest ostēdi. Primo per hoc quod aufert ei non sua, sed

seipsum. Vnde Prou. 6. Non grandis est culpa cum quis furatus fuerit. Furatur enim ut esurientem impleat animam. Deprehensus quoque reddet septuplum, & omne substantiam domus sue tradet, & liberabit se: qui autem adulter est, propter cordis inopiam perdet animam suam: unde mulier fatua non aufert tantum sua stultitia, sed seipsum. Nota quod adulterium accidit propter cordis inopiam. Indignare enim cor si haberet vilissimam partem suam se subiciat, & pro tanta vili lenocinio se dari. unde Eccles. In multa sapientia multa est indignatio. Vel propter cordis inopiam, id est, sapientie defectum. Secundo, potest ostendi per hoc quod ille qui hoc vitio laborat, nulli fidem seruat. Vnde 2. Reg. 11. Dauid suum fidelem militem fecit occidi pro vxore eius. Ad idem pertinet quod legitur 2. Reg. 13. de Amon qui sororem suam Thamar corrupit. Tertio, potest ostendi per hoc quod vitium istud multis aufert hereditatem suam. unde legitur Eccle. 23. Mulier omnis relinquens virum suum, peccabit, ita tuens hereditatem ex alieno matrimonio.

Quod peccatum Luxuria sit nocuum proprio subiecto.

EST etiam hoc vitium valde nocuum subiecto suo. Aufert enim pecuniam illi, aufert & bona temporalia & spiritualia, & etiam seipsum. Ad primum pertinet quod legitur Pro. 29. Qui nutrit scortum, perdet substantiam. & Luc. 15. de filio prodigo qui dissipauit substantiam suam viuendo luxuriose, propter bona vero omnia quae destruxit, comparatur igni. Vnde Iob 31. Ignis est usque ad consumptionem deuorans, & omnia eradicans genimina. Hier. Flamma vero igne perurit scemina conscientiam, ad hoc quod ipsum hominem auferat sibi. Pertinet quod legitur Osee 4. Fornicatio, vinum, & ebrietas auferunt cor. Amas amore fatuo non habet cor suum. Ipsum etiam corpus quandoque amittit. Vnde 2. Reg. 13. interfectus est Amon quia corrupit Thamar. Hier. Quotidie sanguis mœchorum funditur, adulteria danantur. Honorem etiam aufert hoc vitium & incrementum honorum. Vnde Gen. pen. Ruben primogenitus meus, & subiungit: Prior in donis, maior imperio: supple debueras esse. Sed sequitur: Non crebas, quia maculasti cubile patris tui, &c. Praeter ceteris iure debebatur ei honor primogeniturae & duplicitas in possessionibus, quod amisit, quia cubile patris maculauit.

De alijs quatuor quae faciunt ad detestationem huius vitij. Et primo quod est multum efficax ad hominem capiendum. CAP. III.

IN huius peccati detestationem faciunt etiam alia quatuor, scilicet hoc, quod vitium istud multum efficax est ad hominem capiendum, & multum potens ad detinendum hominem, & etiam ponit in magna vilitate & in misera seruitute. Ad primum perti

pertinet quod dicit Aug. Efficacissimū glutinū ad capiēdas animas est mulier. Et prou. 6. de muliere mala: Multos vulneratos deiecit: & fortissimi quiq; interfecti sunt ab ea. Ad idē facit qđ legitur Num. 24. qđ hoc peccatum præ cæteris elegit Balaā, quo deiiceret filios Israhel, & faceret eos peccare, Hoc vitiū capit nobiles & ignobiles. vnde Hier. In serico & in pānis eadē libido dominatur, nec regum purpuras, nec mendicantiū squallorem spernit. Hoc vitiū vincit & sapiētes & insipiētes. vñ Hier. Quid Salomone sapientius? & tamē infatuatus est amore mulierum. Eccl. 19: Vinū & mulieres apostatate faciūt etiā sapiētes, Breuiter istud peccatū ferē totū mūdū ad infērū trahit. vnde Abac. 1. Totū in hamo suo subleuauit, totum traxit in sagena sua, & cōgregauit in reti suo. Hamus, & sagena, & rete diaboli, sunt pulchræ mulieres, quæ totum mundum in perditionē trahunt.

¶ *Quod Luxuria est potens ad retinendum.*

POTENS est etiam hoc peccatum ad retinēdū. Vnde Prou. 22. Fouea profunda os alienæ: cui iratus est dñs, incidet in eā: qui in profundā foueā cadit, nō exit de facili: sic nō de facili euidit de manibus diaboli qui capitur pulchritudine alicuius mulieris. Ideo dicitur de ore mulieris, qđ sit profunda fouea, potius quā de alio mēbro: quia pulchritudo huius mēbri multos capit: qui hoc vitio laborat, vix potest cogitare de his quæ pertinent ad salutē suā, Deū quasi non cognoscit, ad cælū etiā non leuat oculos: adēd brutalis factus est, qđ verba correctionis vel admonitionis suæ non potest audire. Ad duo prima pertinet quod legitur Osee 5, Nō dabūt cogitationes suas vt reuertātur ad dominū: quia spiritus fornicationis in medio eorū, & dominū nō cognouerunt. Ad tertium facit qđ legitur Dan. 13. de senibus qui exarserunt in Susannā, & declinauerunt oculos suos vt nō viderēt cælū, nec recordarentur iudiciorū iustorū. ¶ Ad quartū pertinet quod legitur Eccl. 21. Verbū sapiēs quodcunq; audierit sciūs laudabit, & adiiciet, audiet luxuriosus, & displicebit sibi, & proiciet illud post tergū suū. Vix ergo emēdatur aliquis de peccato isto, quū ea fugat qđ possūt esse occasio suę liberationis.

¶ *Quod luxuria ponit hominem in magna vilitate.*

PONIT etiā hoc vitiū hominē in magna vilitate, ad quā vilitatē & turpitudinē exprimēdā, quasi turpiter loqitur scriptura de vitio isto. vnde Ioel. 1. Cōputruerūt iumēta in stercore suo. Greg. Iumēta in stercore suo cōputrescere, est homines in fæto re Luxuriæ vitā finire. In Psal. Disperierunt in Endor, facti sunt sicut sterco terra. Endor, interpretatur fons generationis. vñ

Endor

Endor pars illa intelligit^r quæ operi carnali & generationi deseruit. Propter hanc vtilitatē cōparatur sui. Prou. ii. Circul⁹ aureus in narib⁹ suis, mulier pulchra & fatua. Sus si ex vna parte videret volutabrū, & ex alia parte lectū roseū, pri⁹ curreret ad volutabrū. Sic tales immūditā luxurie, delitiis paradisi preponūt. Licet diabol⁹ intelligi posset sus ista, & mulier ipse circul⁹ quē diabolus immergit in lutū omnis immunditiæ. Ad eādem vilitatē pertinet quod legitur Eccl. 9. Omnis mulier quæ est fornicaria, quasi stercus in via ab oībus prætereūtibus cōculcabitur.

¶ *Quod luxuria ponit hominem in misera seruitute.*

IN misera etiā seruitute ponit hominē vitium istud, nō solū, quia facit spiritū seruū eius qui sibi naturaliter deberet seruire, sicut corporis sui, sed etiā vilissimæ parti illius. Sed etiā propter seruitutē mulierū quæ est valde misera. Vñ Tul. Illū ego nō liberū dicā, cui mulier imperat, leges imponit: vocat, veniendū est: elicit, abeundū est: poscit, dādum est: minatur, extimescendū est. Hūc ergo nō tātū modo seruū, sed nequissimū seruū ego iudico. Hic. Nihil vili⁹ q̄ a carne vinci: nil gloriofius q̄ carnē vincere.

¶ *Luxuria videtur esse de numero peccatorum illorum de quibus dæmones erubescunt.*

PRÆTEREA Luxuria videtur esse de numero peccatorū illorum de quibus etiā erubescūt dæmones. Vnde gl. super illud Ezech. 16. Dabo te in animas odientium te filiarū Palæstinarū, quæ erubescunt in via tua scelerata. dicit gl. loquēs de spirituali Hierusalē: Tanta miseriæ Hierusalē erit correctio, vt erubescāt etiā dæmones nostrorū magnitudinē peccatorū. Cui⁹ ratio esse pōt hæc: peccatū diaboli, est, superbia: hominū verō, luxuria, & alia carnalia peccata. Luxuria verō videt^r esse turpior superbia, quæ quia min⁹ turpis creditur, minus vitatur. Luxuriā eō magis erubescūt homines, quia oēs turpē nouerūt. Præterea dicūt Magistri q̄, sunt aliqui dæmones q̄ memores sūe antiquæ nobilitatis, nō dignātur de luxuria tentare. Signū ad hoc est, q̄ Lucifer tentans dominum in deserto, non tentauit eum de luxuria.

De speciebus luxuriæ. PARS II. quæ habet decem capitula.

De Luxuria cordis & corporis.

CAP. I.

SEQUITUR de speciebus luxuriæ. Diuiditur autem Luxuria, vno modo in duas species, s. in luxuriam cordis, & luxuriā corporis. Ad has duas species pertinet quod legitur in Psal. Vt renes meos, & cor meū. Cōtra primā speciem est necessarium vt ad mamillas zona aurea sim⁹ præcincti, secūdū q̄ vidit Ioānes Apo. i. Cōtra secundā oportet nos præcinctos esse ad renes, secūdum

visio